

**Ortaöğretim Türkçe Dersinde Dil Bilgisi Konularının Öğretiminde
Karşılaşılan Sorunların Belirlenmesi**

Mustafa ARSLAN¹

Özet

Öğrencilerin dilbilgisi konularını iyi öğrenmemiş olmaları onların dilsel becerilerinin gelişimini ve iletişim kurma becerilerini olumsuz etkilemektedir. Bu bağlamda öğrencilerin dilbilgisi konularını öğrenememelerinin sebeplerini çeşitli değişkenlerle ilişkilendirerek ortaya koymak (durum analizi yapmak) ve öğretmenlere önerilerde bulunmak bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Dil bilgisi öğretiminde konuların nasıl öğretileceği önemli araştırma alanlarından biridir. Türkçe dil bilgisi öğretiminin durumu, sorunları ve bu sorunlara çözüm arayışları uzun zamandır gündemde olan bir konudur. Ortaöğretimde dil bilgisi konularının öğretilmesinde karşılaşılan sorunların belirlenmesine yönelik likert tipi sorulardan oluşan bir anket geliştirilerek veriler toplanmıştır ve SPSS programında analiz edilerek yorumlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre Türkçe Öğretiminde, dilbilgisi konuları öğretilirken önemi üzerinde çok fazla durulmadığı, dil bilgisi öğretimine öğrencilerin ilgisinin olmadığı, dil bilgisi öğretiminde karşılaşılan başlıca sorunun kuralların ezberletiliyor olduğu, Türkçe dil bilgisi kitaplarının yeterli olmaması gibi sorunlarla karşılaşılmıştır. Yapılan diğer akademik araştırmalar ve bu çalışma sonucuna göre fiil çatıları, fiilimsiler ve birleşik cümlelerin öğretimi ve öğrenimi en zor dil bilgisi konuları olarak saptanmıştır. Dil bilgisi konularının öğretimi, üniversite sınavına yönelik olarak test mantığı üzerinden öğretildiği bu çalışmada ortaya çıkan en belirgin sonuçlardan bir diğeridir.

Anahtar Kelimeler

Ortaöğretim
Dil bilgisi konuları
Öğretim-öğrenim
Sorunlar
Belirlemek

**Determination of Problems Related To Teaching of Grammar Topics
in Secondary School Turkish Courses**

Abstract

If pupils fail to acquire Turkish grammar at the above mentioned schools at the right level, they are not able to develop any language skills and their communicative

Keywords

Secondary school
Grammar topics

¹ Assoc. Prof. Dr. International Black Sea University, Department of Turkish Philology, marslan@ibsu.edu.ge

competence suffers. Therefore, the present article aims to investigate the reasons of the failure presumably related to multi-dimensional values, and focuses on given of research-based realistic recommendations to Turkish teachers of grammar with the view of enhancing their competence of teaching grammar successfully. How these grammar topics will be taught is one of the significant research fields. The status and issues of teaching grammar in Turkish and searching solutions to these issues have been long-standing matter on the agenda. In this context, data was collected by developing a survey consisting of likert-type questions for the purpose of determining the problems encountered in teaching grammar topics in secondary school and they were interpreted after they were being analyzed in SPSS program. According to the findings of the study, main problems, such as not much emphasis was given while teaching grammar topics, students did not show much interest towards the teaching of grammar, the memorization of grammatical rules and insufficiency of Turkish grammar textbooks, were encountered while teaching Turkish. Teaching and learning verb structures, gerundials and compound sentences had been identified as the most difficult grammar topics in accordance with the results of this study as well as other academic studies previously conducted. One of the most obvious results revealed through this study is that teaching of grammar topics were taught through the logic testing method for the university entrance examination.

teaching-learning
Issues
Determination

1. GİRİŞ

Ana dilinin oluşumunda birçok etken söz konudur. Millet, vatan, din vb. unsurlar olmadan ana dili de oluşmaz. Bunlardan biri ortadan kalktığında dil de varlığını kaybeder. Aksan'a (1998) göre dil: "Dil, bir anda düşünemeyeceğimiz kadar çok yönlü, değişik açılardan bakınca başka başka nitelikleri beliren, kimi sınırlarını bugün de çözemediğimiz büyüklü bir varlıktır. O, gerek insan, gerek toplum gerekse insan ve toplumdan ayrı düşünülemeyecek olan bilim, sanat, teknik gibi bütün alanlarla ilgili bulunan, aynı zamanda onları oluşturan bir kurumdur".

Dil bilgisi (gramer), "Bir dili ses, şekil ve cümle yapıları ile dilin çeşitli öğeleri arasındaki anlam ilişkileri açısından inceleyerek bunlarla ilgili kuralları ve işleyiş özelliklerini ortaya koyan bilim. Ses bilgisi, şekil bilgisi, cümle bilgisi ve anlam bilgisi gramerin başlıca bölümleridir. Tür olarak tasvirî gramer, tarihî gramer ve karşılaştırmalı gramer gibi türleri vardır" (Korkmaz, 1992:75).

Dil bilgisi, bireyin düşünme yetisini geliştirir ve doğru karar vermesine yardımcı olur. Dil bilgisi öğretimi dilin tüm temel beceri (dinleme, konuşma, okuma, yazma) alanlarına yönelik olarak çeşitli etkinliklerle, uygulamalarla kavratılmalıdır. Yoksa öğrenilen konular, ezberlenmiş ve uygulamadan yoksun kalmış olur (Erdem, 2008: akt. Öztürk, 2015:1505).

Dil bilgisi bugün toplumun zihninde bir kurallar manzumesi olarak kalmıştır. Bunun temel sebebi ise Türkçe öğretiminde uygulanan yanlış yöntemlerdir. Bu bağlamda "dil bilgisi öğretilirken kural kazandırılmaktan çok öğrencilerin dili bir anlama ve anlatma aracı olarak

algulamaları sağlanmalıdır. Öğrencilerin dört temel dil becerisini geliştirecek dil bilgisi öğretimi uygulamaya dayanmalı, cümleden veya metinden hareketle öğretilmeli, öğrencinin seviyesine uygun konular seçilmelidir” (Erdem, 2008:89).

Ortaöğretimde dil bilgisi konuları öğrencilere sezdirilerek öğretilmesi daha uygundur. “Dil bilgisi kavramları, kural ezberleterek değil, sezdirme ve uygulama yoluyla verilmelidir” (Yıldız, 2003). Sadece dilin kuralları bu yaş grubundaki öğrencilere öğretilmeye kalkılırsa öğrencilerin motivasyonu, derse olan ilgisi kaybolabilir. Edebi metinler aracılığı ile dilin grameri öğrencilere sevdirmeli, dil bilgisi üzerinden Türkçenin ses, şekil, cümle yapılarının gücü öğrencilere kavratılmaya çalışılmalıdır.

Anadilinin doğru bir şekilde öğretilmesi toplumda oluşacak iletişim sorunlarının çözümü açısından çok önemlidir. Sosyal bir varlık olan bireyin toplumla olan ilişkilerini sağlıklı olarak sürdürebilmesi anadilini doğru kullanabilmesiyle doğru orantılıdır. Bugün toplumdaki sürtüşmelerin hatta küçük meselelerin büyütülmesinin temel sebebi bireylerin iletişim kurmada sorun yaşamalarından kaynaklanmaktadır. Anadilin doğru öğretilmesi dil bilgisi konularının beklenen düzeyde öğretilmesiyle de ilişkilidir. Öğrencilerin dil bilgisi konularını iyi öğrenmemiş olmaları onların dilsel becerilerinin gelişimini ve iletişim kurma becerilerini olumsuz etkilemektedir. Bu çalışmada bu sorunların neler olduğu belirlenmeye çalışılmış ve ilgililere çeşitli çözüm önerileri sunulmuştur.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada nitel ve nicel araştırma yöntemlerinin bir arada sentezlendiği Karma Araştırma Yöntemi kullanılmıştır.

Karma araştırma yönteminin avantajlarını 3 ana başlıkta toplamak mümkündür. Bunlar; iki yöntemin birbirini desteklemesi ve onaylaması, ayrıntılı ve gelişmiş bir analiz yapılmasına olanak vermesi ve oluşan yeni anlayışlarla düşülen çelişkiler sonucunda yeni araştırma konularının ortaya çıkabilmesidir (Tunalı, Gözü ve Özen, 2016:107).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Türkçe öğretmenleridir. Örneklemi ise Samsun Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaöğretim okullarındaki Türkçe öğretmenleri oluşturmaktadır (2015-2016 öğretim yılı). Samsun ilinin tercih edilme sebebi ise araştırmacının verilerin toplandığı şehir olan Samsun’da Türkçe Öğretmenliği bölümünde öğretim üyeliği yapıyor olmasıdır. Hem maddi olarak, hem verilerin sağlıklı toplanması ve doğru kişilerin seçilmesi açısından araştırma alanı bu bağlamda daraltılmıştır.

2.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği görüşme yoluyla veriler toplanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). İlgili kaynaklar taranarak ve uzman görüşü alınarak likert tipi sorulardan oluşan bir anket oluşturulmuştur. Önceden belirlenmiş olan 10 Türkçe öğretmenine ön uygulama yapıldıktan sonra anket üzerinde gerekli değişiklikler yapılarak anket Samsun ilindeki 115 Türkçe öğretmenine uygulanmıştır. Anketin doldurulmasına dair açıklamalarla birlikte anket e-posta yoluyla Türkçe öğretmenlerinin e-mail adreslerine gönderilmiştir. Elde

edilen veriler SPSS programında analiz edilmiştir. Sonuçlar yüzdeler olarak tablolarda gösterilmiştir.

3. SONUÇ VE TARTIŞMA

Öğrencilerin dilbilgisi konularını iyi öğrenmemiş olmaları onların dilsel becerilerinin gelişimini ve iletişim kurma becerilerini olumsuz etkilemektedir hipotezi bağlamında dil bilgisi öğretiminde karşılaşılan sorunlara yönelik olarak elde edilen veriler üzerinden yapılan analizde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar tartışılarak yorumlanmıştır.

Tablo 1: Türkçe dersinde dilbilgisi konuları öğretilirken önemi üzerinde çok fazla durulmaz.

Değerler	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	6	5,2
Katılmıyorum	24	20,9
Kararsızım	0	0
Katılıyorum	43	37,4
Kesinlikle Katılıyorum	42	36,5
Toplam	115	100,0

Çalışmada elde edilen bulgulara göre *Türkçe dersinde, dilbilgisi konuları öğretilirken önemi üzerinde çok fazla durulmaz* önerisine katılımcıların %37,4'ü katılıyorum, % 36,5'i ise kesinlikle katılıyorum şeklinde yanıtlamışlardır. Bu sonuca bağlı olarak (% 73,9) dil bilgisi konularının öğretimi yapılırken öğrencilerde bir farkındalık oluşturulmadığı anlaşılmaktadır. Dil bilgisi konuları ezberlenecek şekilde kurallar üzerinden öğrencilere verilmektedir. Bu durum çocuklarda anadiline karşı olumsuz bir tutum oluşturmaktadır. Dil bilgisi (gramer), "Bir dili ses, şekil ve cümle yapıları ile dilin çeşitli öğeleri arasındaki anlam ilişkileri açısından inceleyerek bunlarla ilgili kuralları ve işleyiş özelliklerini ortaya koyan bilimdir" (Korkmaz, 1992:75). Bu bağlamda anadilinin ses, şekil ve cümle yapısı öğrencilere çeşitli metinlerle sevdirilerek verilmeli ve her birey anadilinin güzelliklerini, zenginliklerini gönülden inanmış olarak yaşamalıdır.

Tablo 2: Doğru yapılan dil bilgisi öğretimi, öğrencilerin dile ilişkin yanlışlarını azaltır.

Değerler	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	4	3,5
Katılmıyorum	6	5,2
Kararsızım	0	0
Katılıyorum	52	45,2
Kesinlikle Katılıyorum	53	46,1
Total	115	100,0

Dil bilgisi, dilsel becerilerin gelişimine yardımcı olmaktadır. Dil bilgisi öğretimiyle bireyler konuştukları ana dilin imkânlarını, gücünü ve sınırlarını öğrenirler. Ana dilin anlama ve anlatma yetilerini dil bilgisi çalışmalarıyla pekiştirirler (Sever, 2000:25). Doğru bir şekilde yapılan dil bilgisi öğretimi dile ilişkin yanlışları da düzeltmektedir olgusuna yönelik tezi

tablo 2’de görüldüğü üzere katılımcılar onaylamışlardır (% 45,2 katılıyorum, % 46,1’i kesinlikle katılıyorum ile % 91,3).

Tablo 3: Dil bilgisi öğretimine öğrencilerin ilgisi yoktur.

Değerler	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	12	10,4
Katılmıyorum	27	23,5
Kararsızım	12	10,4
Katılıyorum	36	31,3
Kesinlikle Katılıyorum	28	24,3
Toplam	115	100,0

Dil bilgisi konularının öğretiminde kullanılan yöntemler soyut kaldığı için öğrencilerin dil bilgisine ilgisinin az olduğu elde edilen sonuçlardan anlaşılmaktadır. (% 31,3 katılıyorum, % 24,3’i kesinlikle katılıyorum). İşcan (2007) yaptığı çalışmada ilk olarak Türkçe dil bilgisi öğretiminde uygulama sırasında yapılacak her etkinliğin somutlaştırılarak sunulmasını önermektedir. İkinci olarak ise dil bilgisi öğretimine yönelik etkinliklerin öğrencilerin zihinsel ve psiko-sosyal gelişim düzeylerine uygun olmasına dikkat çekmektedir. Türkçe dersleri öğrencilerin zihinlerinde kurallar topluluğundan oluşuyormuş gibi görünmekte ve bu kuralların öğrenilmesi zorunluluğu varmış gibi algılanmaktadır. Bu durum bireylerde hem anadillerinin hem de diğer yabancı dillerin öğreniminde dil fobisi oluşturmaktadır.

Tablo 4: Dil bilgisi öğretimi, dil becerilerinin (okuma, dinleme, konuşma, yazma) geliştirilmesinde önemlidir.

Değerler	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	5	4,3
Katılmıyorum	8	7,0
Kararsızım	0	0
Katılıyorum	48	41,7
Kesinlikle Katılıyorum	54	47,0
Toplam	115	100,0

Dil bilgisi öğretimi, dil becerilerinin (okuma, dinleme, konuşma, yazma) geliştirilmesinde önemlidir önerisine, katılımcıların % 41,7’si katılıyorum, % 47,0’ı kesinlikle katılıyorum şeklinde yanıt vermişlerdir. Bu sonuca göre dil bilgisi öğretiminin, dil becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir unsur olduğu anlaşılmaktadır. Dil bilgisi öğretim yönteminin dil becerilerini kazandırmaya yönelik olması gerekmektedir (Göğüş, 1978:350). “Türkçe dersi çerçevesinde dil bilgisinin gerekli ayrıntılarına yer verilerek güzel anlatımların, metinlerin oluşmasında ana dilin doğrudan katkısı öğrencilere hissettirilir. Okuma-dil, dinleme-dil, konuşma-dil ve yazma-dil ilişkileri sezdirilip kavratılmadan sağlıklı bir ana dil eğitimi ve öğretiminin gerçekleştirilmesi mümkün değildir” (Özbay, 2006:148).

Tablo 5: Dil bilgisi öğretiminde karşılaşılan başlıca sorun kuralların ezberletilmesidir.

Değerler	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	4	3,5
Katılmıyorum	6	5,2
Kararsızım	1	0,9
Katılıyorum	53	46,1
Kesinlikle Katılıyorum	51	44,3
Toplam	115	100,0

Araştırmada elde edilen bulgular, bugün dil bilgisi öğretiminin ezbercilikten uzaklaşmadığını göstermektedir. Bu öneriyi araştırmaya katılanların % 46,1'i katılıyorum, % 44,3'ü kesinlikle katılıyorum şeklinde yanıtlamışlardır. Matematiksel bir yapıya sahip olan Türkçe, matematik gibi öğretilmemelidir. Göğüş (1978) konuyla bağlantılı olarak araştırmasında şu ifadelere yer vermektedir.

Dil bilgisi kuralları, sözden ve yazıdan ayrı, hazır sonuçlar olarak öğretilmez. Böyle bir öğretim ezberlemeye alıştırır, uygulama gücü kazandırmaz. Öğretmen verdiği örneklerdeki benzerliklerden yola çıkarak kurallara ulaşır. Böylece öğretim gözleme dayanan bir tüme varım yöntemi izlemiş olur. Kuralların öğretiminde öğrenciyi doyuracak, kuralı doğru kullanmaya yetecek derinlikte bilgi verilmelidir. Sorunu açıklayacak, tanıtacak zengin örnekler, değişik durumlar üzerinde çalışılmalıdır.

Tablo 6: Dil bilgisi öğretilirken tanımdan örnekler değil, örnekten hareketle ve sezdirildikten sonra sonuca ulaşılacak bir yöntem kullanılmalıdır.

Değerler	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	3	2,6
Katılmıyorum	17	14,8
Kararsızım	6	5,2
Katılıyorum	61	53,0
Kesinlikle Katılıyorum	28	24,3
Toplam	115	100,0

Dil bilgisi öğretiminde esas olan kuralı ezberletmek değil, örnekten hareketle ve uygulamalarla konuyu sezdirmek, kuralı etkinliklerle, aktivitelerle kavratmaktır (Kavcar vd., 1997: 86). "Tanımdan hareketle dil bilgisi öğretmeye çalışmak, vakit kaybından başka bir şey değildir. Öğrenci zaten kitapta yer alan bir cümleyi ezberlemeye çalışarak başlangıçta örneksiz olduğu için anlamlandırmadığı ifadelerle zihnini doldurmaktadır. Hâlbuki günlük hayatta bağlantı kurabileceği örneklerden yola çıkarak öğrenciyi dili öğretmek, daha çabuk ve kalıcı olacaktır (MEB, 2015: akt. İşcan ve Kolukısa:2005). Çalışmadan elde edilen bulgulara göre de öğretmenlerin % 53'ü katılıyorum, % 24,3'ü de kesinlikle katılıyorum yanıtı ile bu durumu onayladıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 7: Dil bilgisi öğretiminde bireysel farklılıklar ve öğrenme şekilleri önemsenmektedir.

Değerler	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	19	16,5
Katılmıyorum	43	37,4
Kararsızım	7	6,1
Katılıyorum	25	21,7
Kesinlikle Katılıyorum	21	18,3
Toplam	115	100,0

Araştırma sonucuna göre % 53,9'luk bir oran *dil bilgisi konuları öğretiminde bireysel farklılıklar ve öğrenme şekillerine önemsenmektedir*, şeklindeki öneriyi olumsuz cevaplamışlardır. Yarıya yakın bir oran ise olumlu yanıtlamakla bireysel farklılıklara ve öğrenme şekillerine önem verdiklerini belirtmişlerdir. Bireylerin öğrenme şekilleri farklı farklıdır. Dil bilgisi gibi ağır derslerin kalıcı olabilmesi için bu farklılıklar göz önünde bulundurulmalı ve çok duyuya hitap edecek yardımcı ders materyalleri kullanılmalıdır.

Tablo 8: Dil bilgisi öğretilirken ayrı bir ders gibi işlenişi Türkçe dersinin bütünlüğü içinde verilmesi adına önemli bir sorundur.

Değerler	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	2	1,7
Katılmıyorum	16	13,9
Kararsızım	12	10,4
Katılıyorum	62	53,9
Kesinlikle Katılıyorum	23	20,0
Toplam	115	100,0

Tablo 8'de görüldüğü üzere katılımcıların % 53,9'u katılıyorum, % 20'si kesinlikle katılıyorum şeklinde yanıtlamakla toplamda % 73,9'u bu öneriyi onaylamıştır. Dil bilgisi konuları, bağımsız bir ders olarak verilmektense örneğin okuma metinleri üzerinden Türkçe dersi içerisinde öğretilir. Metin üzerinden yapılacak dil bilgisi çalışmaları, metnin doğru okunmasını ve anlaşılmasını sağlamakla birlikte öğrencilerin konuşmalarını ve yazmalarını da pekiştirecektir (Öz, 2001:267). "Öğretmenlerin çoğu dil bilgisini ayrı bir dersmiş gibi düşünmekte, Türkçe dersinin bütünlüğü içinde ona yer vermemektedir" (İşcan ve Kolukısa, 2005; akt. Güven, 2013:5). Özellikle ortaöğretimde Türkçe dersini alt bölümlere ayırarak dilbilgisi dersi adı altında yapılan uygulamalar öğrencileri dilden soğutmaktadır.

Tablo 9: Türkçe dil bilgisi kitaplarının yeterli olmaması, dilbilgisi öğretimini olumsuz etkiler.

Değerler	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	6	5,2
Katılmıyorum	11	9,6
Kararsızım	12	10,4

Katılıyorum	42	36,5
Kesinlikle Katılıyorum	44	38,3
Toplam	115	100,0

Elde edilen bulgulara göre Türkçe öğretiminde araç-gereç eksikliği açısından sıkıntılar yaşandığı, ders kitaplarında yer alan metinlerin uzun, yetersiz ve zor olduğu öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Bu durumda belirtmek gerek ki dilbilgisi kitaplarının istenilen seviyede olmadığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların, % 74,8'i dil bilgisi kitaplarının yetersizliği ve dil bilgisi öğrenimini olumsuz etkilediği görüşünde hemfikirdirler.

Ders kitabı, defter, yazı tahtası dışında herhangi bir araç-gereç ve materyal kullanmamakta ya da kullanamamaktadır. Konular genellikle düz anlatım yoluyla işlenmekte, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene gidilmemekte, dil bilgisi bir kurallar yığınıymış gibi hareket edilerek ezberci bir yol izlenmekte, uygulamalara gerektiğince yer verilmemektedir (İşcan ve Kolukisa, 2005; akt. Güven, 2013:5) .

Tablo 10: Dil bilgisi öğretiminden diğer yardımcı materyaller yeterlidir.

Değerler	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	27	23,5
Katılmıyorum	30	26,1
Kararsızım	27	23,5
Katılıyorum	22	19,1
Kesinlikle Katılıyorum	9	7,8
Toplam	115	100,0

Tablo 10'a göre % 49.6 (kesinlikle katılmıyorum %23,5 + Katılmıyorum %26,1) oranla araştırmaya katılanların dil bilgisi öğretiminde diğer yardımcı materyalleri yeterli bulmadıkları anlaşılmaktadır. Dil bilgisi derslerinin hedeflenen düzeyde öğretilmemesindeki en önemli nedenlerden biri de okullardaki araç-gereç yetersizliğidir. Türkçe dersleri için materyal tasarlamak çok pahalı ve zor değildir. Türkçe öğretmeni kullanılmış malzemelerden çok orijinal yardımcı ders malzemeleri hazırlayabilir.

Teknolojik imkânların dersliklerde kullanılabilmesi; video, dinleme metinleri, sözlü pratik yapmaya imkân veren yazılımların geliştirilmesi ve bunları etkin biçimde kullanmaya imkân veren etkileşimli ortamların tasarlanması, konunun öğretimindeki başarı düzeyinin istenen seviyeye gelmesini oldukça kolaylaştıracaktır (Çolak, 2013:56).

Tablo 11: Dil bilgisi konuların öğretilmesinde öğretmenler lisans eğitiminden kaynaklanan sorunlar yaşamaktadır.

Değerler	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	11	9,6
Katılmıyorum	37	32,2
Fikrim yok	20	17,4
Katılıyorum	32	27,8

Kesinlikle Katılıyorum	15	13,0
Toplam	115	100,0

Tablo 11'e göre araştırmaya katılanların % 40,8'i dil bilgisi öğretiminde üniversitede kendilerine yeterince bu konuda eğitim verilmediği düşüncesindedirler. % 17,7'ü ise konuyla ilgili bir fikir beyan edememişlerdir. Bu durumu istemedikleri bir bölümde eğitim görmelerine bağlamak mümkündür. Güven (2013), Türkçe öğretmen adaylarının lisans eğitimlerinde öğrendikleriyle öğretmenlikte uyguladıkları arasındaki farklılıklar ve tutarsızlıklar yaşadıklarına dikkat çekmektedir.

Tablo 12: Fiil çatıları, fiilimsiler, birleşik cümleler, imla ve noktalamalar hem öğretmenlerin öğretiminde hem de öğrencilerin kavramasında zorluk çektikleri konulardır.

Değerler	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	3	2,6
Katılmıyorum	5	4,3
Kararsızım	6	5,2
Katılıyorum	42	36,5
Kesinlikle Katılıyorum	59	51,3
Toplam	115	100,0

Yapılan araştırmada (% 87.8) öğretmenlerin öğretmekte zorlandıkları konuların, başında fiil çatıları, fiilimsiler ve birleşik cümleler olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Hem öğretiminde hem de öğrenilmesinde zorluk yaşanan konular olarak belirlenmiştir. Söz konusu konular öğretilirken özellikle öğrencilerin dil bilgisi seviyeleri göz önünde bulundurulmalıdır. Temel dil bilgisi becerileri yerleşmiş öğrencilere örnekler üzerinden bu konular kavratılmaya çalışılmalıdır. Çolak (2013), yüksek lisans tezinde konuyla ilgili şu ifadelerle yer vermektedir:

İsimleri, sıfatları, zarfları kavrayan öğrencilerin fiilimsi konusuna gelince yaşadıkları sorun; fiilimsi biçiminde adlandırılan, cümle içerisinde farklı görevleri üstlenen bu kelimelerin kimlik karmaşasıdır. Fiilimsi, yani fiile benzeyen; ama olmayan, isim olan; ama fiil özellikleri barındıran, zarf olan; ama fiil özellikleri bulandıran biçiminde fiilimsilerin öğretimini gerçekleştirmeye çalışmak, sanki ortada bir kimlik karmaşası varmış gibi bir algıya neden olmaktadır.

Tablo 13: Dil bilgisi konuları, sınava yönelik test mantığına uygun bir biçimde öğretilmektedir.

Değerler	f	%
Kesinlikle Katılmıyorum	3	2,6
Katılmıyorum	13	11,3
Kararsızım	12	10,4
Katılıyorum	31	27,0
Kesinlikle Katılıyorum	56	48,7
Toplam	115	100,0

Dil bilgisi konuları, üniversite sınavına yönelik test mantığına uygun bir biçimde yapılmaktadır, önerisini katılımcıların % 75.7'i onaylamaktadır. Test mantığına dayalı olarak yapılan dil bilgisi öğretimi öğrencilerin dilsel becerilerinin gelişimine katkı sağlamamaktadır.

4. ÖNERİLER

1. Ortaöğretimde dil bilgisi kendisi Türkçe dersinden ayrı bir ders gibi düşünülmemelidir. Dil bilgisi konuları Türkçe dersi içerisinde sezdirilerek kavratılmalıdır.

2. Dil bilgisi konularının öğretiminden amaçlanan durum dilsel becerilerin geliştirilmesi olmalıdır. Yani, dinlem-anlama, konuşma, okuma, yazma becerilerinin iyileştirilmesi ve pekiştirilmesi şeklinde yapılmalıdır.

3. Dil bilgisi konularının Türkçe dersi içerisinde öğretimine yönelik yardımcı ders materyalleri ve ders araçları tasarlanmalı ve geliştirilmelidir.

4. Öğretiminde zorluk çekilen fiilimsiler, fiillerde çatı, birleşik cümleler ve imla-noktalama konularında Türkçe öğretmenlerine seminerler verilerek söz konusu temaların öğretiminde fikir alışverişinde bulunulmalıdır.

5. Dil bilgisi dersleri öğrenciyi sınava hazırlamak düşüncesiyle test mantığına indirilgememelidir. Dil bilgisi konularının öğretilmesi ve kavratılması ancak bol uygulamayla mümkündür.

6. Üniversitelerde, Türkçe Eğitimi bölümlerinde dil bilgisi öğretimi öğretmen adayları tarafından tartışılmalı ve hangi sınıfta ne derecede öğretileceğine karar verilmelidir.

7. Türkçe dersi, bir dil bilgisi dersiymiş algısından kurtarılmalıdır. Türkçe dersinin özünü dinleme, konuşma, yazma ve okuma becerilerinin oluşturduğu, dil bilgisinin ise bu becerilerin içinde bir unsur olduğu üzerinde durulmalıdır.

8. Dil bilgisi konularının öğretiminde dersi monotonluktan kurtarmak ve motivasyonu sağlamak için edebi metinlerden istifa etmek gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksan, D. (1998). *Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dil Bilim*, Ankara: TDK Yayınları.
- Çolak, F. (2013). *Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminin Genel Sorunları ile Alan Literatüründeki Tartışmalı Konuların İlköğretim İkinci Kademe Dil Bilgisi Öğretimine Yansımaları ve Çözüm Önerileri*, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 87-88.
- Erdem, İ. (2008). Öğretmen Görüşlerine Göre Dil Bilgisi Konularının Öğretilme Güçlükleri, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 85-105
- Göğüş, B. (1978). *Orta Dereceli Okullarımızda Türkçe ve Yazın Eğitimi*. Ankara: Gül Yayıncılık.
- Güven, A. Z. (2013). Dil Bilgisi Konularının Öğretim Sorunları, *Dil Ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(6), 1-10.
- İşcan, A. ve Kolukısa, H. (2005): İlköğretim İkinci Kademe Dil Bilgisi Öğretiminin Durumu, Sorunları Ve Çözüm Önerileri, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 301
- İşcan, A. (2007). İşlevsel Dil Bilgisinin Türkçe Öğretimindeki Yeri, *Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 253-258.

- Kavcar, C., Oğuzkan, F., Sever, S. (1997). *Türkçe Öğretimi*, Ankara: Engin Yayınları.
- Korkmaz, Z. (1992). *Grammer Terimleri Sözlüğü*, Ankara: Tdk Yayınları.
- Öztürk, J. (2015). Türkçe Eğitimi Bölümlerinde Dil Bilgisi Öğretimi Üzerine Düşünceler, *International Journal Of Languages' Education And Teaching*, 1505.
- Özbay, M. (2006) . *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitap.
- Öz, F. (2001). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*. İstanbul: Anı Yayıncılık.
- Tunalı, B. S., Gözü, Ö. ve Özen, G. (2016). Nitel ve Nicel Araştırma Yöntemlerinin Bir Arada Kullanılması "Karma Araştırma Yöntemi". *Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi*, 106-112.
- Sever, S. (2000). *Türkçe Öğretimi Ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (6. Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.